

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și **ADMINISTRAȚIA.**
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERȚIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc deschis costă șirul 20 fl.
Manuscrisele nu se inapozază.

ROMÂNUL

Putere.

Arad, 31 Ianuarie.

Dacă putem să dăm crezământ știrilor din urmă, — de Luni începând — va dogori iarăși, în Turcia, fioroasa bobotaie a războiului. Bulgaria, de teama unei noi intervenții a puterilor, a denunțat armistițiul încă înainte de ce diplomația a putut să cunoască răspunsul autentic al noului guvern otoman. Ea s'a convins la Londra, că diplomația europeană nu-i va acorda răsplata întreagă a jertfelor externe ce a adus; s'a convins că dintre statele întovărășite împotriva Turciei, ea singura va încerca decepția insuportabilă de a nu-și vedea visurile pe deplin realizate. Și decepția asta i se deslușea cu atât mai verosimilă, cu cât junii turci au intronat la Constantinopol un spirit refractar față de cele mai frumoase din aceste visuri: Adrianopolul și întreg teritoriul stropit de sângele bulgar. De altă parte ea a voit să prevină și o posibilă denunțare a alianței din partea Serbiei, Greciei și Muntenegrului, cari și-au realizat într'un chip cu mult mai norocos aspirațiile.

Privite prin lentila aspirațiilor bulgare, sortile unui nou război, sunt cele mai favorabile cu putință. Cele trei armate principale dela Ceatalgea, Gallipoli și Adrianopol sunt azi odihnite și cu rânduri desigur cu mult mai închiegate decât cele ale armatelor turcești. Spiritul trupelor e excelent, și astăzi, în vreme ce trupele turcești sunt descurajate de lupta fratricidă, precum și de marile lipsuri de tot felul pe cari cetitorii le cunosc din raportajul zilnic al depeșelor. Bulgarii mai știu

apoi, că diferendul cu România, — oricât de justificate ar fi temerile de-un dezastru ce i-ar ajunge prin apariția dorobanțului pe valea Mariței — n'a ajuns încă în stadiul ultim. Și ei speră să smulgă triumfuri năpraznice, lichidând într'o săptămână-două întreg complexul de controverse teritoriale ce au avut din pricina turcilor la Londra.

Probabilitatea aproape matematică a noului război, însă, după cum azi și cel mai simplu privitor al evenimentelor își poate da seamă, agravează la extrem situația generală pe continent. Demonicul joc al flăcărilor ce vor țîșni din nou, prevestește clipe de mari prefaceri și cine știe dacă coperișul statelor învecinate vor rezista și de data asta limbilor ce se vor prelinge cu o și mai mare îndârjire.

Vom privi iarăși spectrul dodonic ce se va resfrânge asupra orizontului dela sud și nu vom ști dacă e apoteoza unui viitor de mărire pentru noi, ori o nouă aureolă de suferinți și așteptare... Acele limbi jucăuse ale sortii ce scapără acolo spre sud, sunt simbolurile unei noi epoci în istorie. Simțim cu toții cutremurul adânc ce frământă închieturile vechiului nostru continent; vedem că marile probleme se apropie de-o soluție.

Din seria acestor probleme ies la suprafață nainte de toate aspirațiile rusești asupra Dardanelor, precum și a sferei de influență la care aspiră în Turcia răsăriteană. Chiar și aceste, numai, sunt prea suficiente pentru a alimenta războaie universale, și dacă ne gândim că o nouă victorie bulgară e proprie să le arunce în centrul actualității, speranțele noastre — trebuie să mărturisim — încep să pălească. O localizare a războiului reclamă

de acum sumia străduințelor posibile și noi dorim ca diplomația să realizeze și acest, cel mai mare succes ce-l poate avea vre-odată.

În chip firesc, gândul nostru se preocupă în aceste clipe, de soarta neamului românesc, de atitudinea ce a luat el în fața probabilelor și gravelor complicații. Vedem în jurul nostru o decrepitudine generală la popoarele din Ungaria, auzim și cetim zilnic ieremiadele lașe, aproape rușinoase ale presei evreo-maghiare și nicăiri o licărire de entuziasm, de bărbăție, nicăiri o fărâma de patriotism adevărat, care să fortifice spiritele pentru ora decisivă ce poate totuși să bată. Aici în Ungaria nu numai că nimenea nu vrea războiul, în nici o împrejurare, dar o groază adâncă înghetează sufletele la cea dintâi adiere războinică. Adevărat, că dovezile de patriotism sunt sporadice și în Austria, ele însă nu lipsesc totuși. E expresia fidelă aceasta stare de spirite a forțelor morale pe care poate să conteze țara în vremuri de furtună; e halul îngrozitor și atât de elocvent al conștiinței pline de ghimpii faptelor rele, al conștiinței chinuite de greul răspunderii. Cetiți toate ziarele din Budapesta și nu veți găsi o singură dovadă a dragostei celei adevărate pentru țară, nici măcar dovada că ar putea să răsără în momentul de cumpănă. Își dau seamă cei ce cultivă de-atâta vreme cel mai cras pseudoconstituționalism din Europa, că n'au putut să vrăjească maselor de naționalitate diferită nici un simbol al vre-unui interes real și mare, care să te avânte în volbură morții de bună voie...

Dar lăsăm să-și facă cetitorii singuri tabloul faptelor de jertfă ce ar putea să probeze un stat de-o structură morală atât de

Pierre Corneille.

Cidul.

(Sfârșit.)

SCENA III-a.

Contele de Gormas, — Don Diég.

Contele de Gormas.

In fine, îl stăpâniți, și-a regelui favoare
Ce'n drept eram s'o port, vă dă un rang, onoare
Vă face guvernorul, principelui de tron.

Don Diég.

O cinste așa de mare cu care mă încoron,
La toți să fie pildă, e-un semn de ocrotire,
Îl slujba mea trecută, îi treapta spre mărire.

Contele de Gormas.

Ori cât de mari sunt regii, sunt tot ce suntem noi,
Și ei pot să n'șele, sunt oameni cu nevoi,
Și cinstea dumatăle, îi pildă întregii curții
Cum știu ei să plătească prezentele virtuții.

Don Diég.

Dar să lăsăm favoarea ce vă frământă mintea,
Să trecem peste asta, ascultă-mi rugămintea:
Respectul se cuvine puterii încoronate
Voințele de rege nu trebui cercetate.

Să mai legăm o cinste, onoarei ce îmi face,
Să ne 'nscrim de-acuma, de vreți, dacă vă

[place;

N'aveți decât o față și eu doar un fecior
Ni-am împăca, bătrâne, prin cununia lor.
Fă-mi bucuria asta alege-mi-l de mire.

Contele de Gormas.

E'n drept ca să viseze partidă mai subțire,
Și strălucirea nouă ce vi-se dă de Rege
Îi poate umfla gândul, prințesă a'și alege.
Te străduiește, Doamne, pe prinț ca să-l înveți,
Cum să domnească bine, se cade să-i arăți;
Să tremure norodul sub legile fecioare
Cei buni să vă dorească cei răi să se 'nfioare.
Uniți la aste glorii, pe cea de căpitan,
Ca să îndure frică, e'n drept să-i dați firman;
Să n'aibă vre-un potrivnic în slujba grea lui

[Marte

Din zori și până'n rouă pe cal urgia-și poarte,
Să-și odihnească oastea, și zidul greu să sfarme,
Ca lui să-și datorească isbânda lui prin arme.
Să-i dați să vadă pilde, să-i dați desăvârșirea,
A poftelor splendoare să-i primenească firea.

Don Diég.

Din pilde ca să n'vete, el trebui să dorească,
Povestea vieții mele, destul îi să cetească.
În ea, îmi sunt țesute frumoasele virtuți,
Cum se supun neroade, cum trebuie să lupti.
Acolo va să vadă, cum să 'mpresoare-un loc
Și cum prin bărbăție să-și sape-al lui noroc.

Contele de Gormas.

Un foc bengal ca asta, altă putere are
Prin carte, datoria, va pune-o la uitare.
Ce fapt au făcut anii ce-i semănați cu stele?
Pe ei, n'ași da vre-odată o zi din ale mele.
Eu astăzi sunt viteazul ce voi ați fost odată
Întreg regatul, brațu-mi, să-l sprijine, îl căta
Grenada și-Aragonul sub fierul lui tresare
Gormés la noi în țară, îi zid de apărare.
De n'aș fi eu, chiar astăzi, sub alte legi ați trece
Pe dușmani chiar acuma vi-i-ați avea drept rege
În orice zi și clipă, pe fruntea mea de glorie.
Aștern din nou un laur, din nou alte victorii.
Când eu voi fi cu prințul, părtaș în luptă umbră
Curațul îi va crește căci brațu-mi face umbră.
Să n'vingă o să știe, drept pildă îi voi fi eu.
Pe plac i-aș face în grabă acestui pui de leu.
Și ar vedea...

Don Diég.

Sluiți cinstit pe Rege, o știu destul de bine,
Doar v'am văzut în luptă, când porunceți sub

[mine.

Când vrâsta bătrâneții mi-a smuls vloga din

[sânge

Îndată mi-ați luat locul, n'aveți de ce vă plânge;
Dar vorbele deșarte să le svârlim gunoi
Ce-am fost odinioară, acuma sunteți voi.
În cerbicia noastră, vedeți azi lămurit
Că Regele găsește ceva deosebit.

laxă... și să privim o clipă dincolo, peste umeri celor doi urieși ce străjuesc steaua viitorului nostru, peste Retezat și peste Negoii. Am văzut cu toții *grandioasele* pilde de adevărat patriotism ce ne-a dat toate păturile sociale din regatul român și vedem că aceste pilde de-un sublim neajuns de sufletul nici unui popor în aceste zile, se urmează tot mai numeroase, tot mai strălucite... Da, acolo trăiește o *națiune* care privește în fața viitorului, cu priviri fulgerătoare, mândre de jertfele ce ar putea să i le ceară războiul. Da, acolo țâșnesc adânci izvoare ale patriotismului, izvoarele apei celei vii care vindecă orice răni, dă sănătate și viață. Da, acolo este *putere*.

De-acum credem și suntem fericiți în credința noastră că neamul românesc. — oricare ar fi locul ce i-l va desemna soarta — se va lupta pentru un viitor, pe care-l merită și care nu poate să fie decât o pagină vastă în istoria universală...

Tratatele comerciale ale monarhiei cu statele balcanice. În ministerele de comerț și agricultură din Viena se studiază în timpul de față chestiunile cari pot veni în discuție cu prilejul revizuirii tratatelor noastre comerciale cu statele balcanice. Cele două ministere se vor ocupa în primul rând de tratatele comerciale cu Sârbia și Bulgaria și apoi vor intra în negocieri cu guvernele celor două țări balcanice.

Din comisiile parlamentului. Ieri s'au constituit mai multe din comisiile parlamentare, alegându-și câte un președinte și un raportor. În comisia de culte și instrucțiune publică a fost ales ca raportor, după cum am anunțat cu câteva zile în urmă, faimosul profesor universitar și deputat al cercului Oravița, Dr. Szegeszku József. Raportori ai comisiei de justiție au fost aleși Kenedi Géza și Blanár Béla, iar raportor al comisiei de finanțe va fi Jónás Ödön.

Din camera austriacă. În ședința de ieri, camera austriacă a votat și în a doua cetire proiectul despre combaterea epidemiilor. Camera a cerut apoi, cu 169 glasuri, contra 107, votarea

de urgență a proiectului în a treia cetire. Deoarece cererea aceasta n'a întrunit două treimi din voturile date, cetirea a treia a fost amânată pe ședința următoare. Mai multe proiecte mai mici au fost predate comisiilor. Dintre actele intrate a fost relevată interpelația deputatului sloven Vertovsek în chestia conflictului balcanic. Interpelantul a insistat mai mult asupra atitudinii de până acum a marilor puteri, cari și-au câștigat un merit deosebit, împiedecând izbucnirea altor complicații mai primejdioase. Trezându-se la conflictul româno-bulgar, deputatul sloven a accentuat că datoria monarhiei austro-ungare e, să procedă în așa fel ca intervenția ei să nu pară influențată de interese unilaterale și să facă tot posibilul pentru rezolvirea pacifică a conflictului.

Italia și revoluția din Turcia.

(Dela corespondentul nostru.)

Roma, 15 (28) Ian.

Una după alta cad surprizele peste bătrâna Europa! Revoluția din Constantinopol, a surprins chiar și guvernele puterilor cari prevedeau mișcare în Turcia, dar nu se așteptau la lovitură aceasta tocmai acum, când se părea că ingerul păcii, bătea la poartă cu ramura de măsline în mână.

În restul Europei, răsunetul loviturii de stat din Turcia, nu poate să fi avut un așa de mare ecou, cum a avut în Italia, și iată de ce:

Enver-bey, care rezultă din știrile primite că a fost sufletul loviturii din Turcia, în tot timpul războiului italo-turc, a fost unul dintre capii cei mai temuți și cei mai strașnici din Africa, și grație lui, cucerirea italească a întâmpinat cele mai mari greutăți.

În Cirenaica — după ce s'a retras din Tripolis — Enver-bey a organizat rezistență și atacurile Arabilor contra Italianilor, și chiar după încheierea păcii, dânsul nu s'a supus și a mai durat încă atitudinea ostilă Italiei.

De puțină vreme a părăsit Cirenaica și s'a întors în Turcia, astfel că amintirea sa și a faptelor sale este încă proaspătă în sufletele Arabilor musulmani din Africa.

Acum, când Enver-bey a dat lovitură și a

răsturna guvernul turcesc, care a lăsat puțea cu Italia, se înțelege ușor ce răsunet puternic a avut această răsturnare în sufletele Arabilor fanatici, cari luptau pentru religia și pentru pământul lor.

Azi, Enver-bey, nesupusul de atunci, apare într-o lumină mult mai vie și treburile arabe și de beduini încep să se și agite în Africa.

Din această cauză, o oarecare grijă domnește în Italia, mai ales că în Cirenaica, soarta armelor nu s'a pronunțat până acum prea favorabilă Italianilor.

Se notează mișcări ale triburilor, se vorbea de avansarea marelui Senus, șeful întinsului trib religios Senus spre Derna, se vorbește de trimiteri noi de trupe.

În rezumat, mișcarea revoluționară din Turcia, deșteaptă oarecari îngrijiri în Italia, în ceea ce privește provincia africană de curând anexată, Cirenaica.

În afară de aceasta, reînceperea războiului din Balcani, se privește în Italia cu multă neliniște, căci de unde până acum toată opinia publică era absolut pentru Bulgari și contra Turciei, acum au început unele glasuri să se auză, cari dacă nu sunt favorabile Turciei, dar sunt defavorabile Bulgarilor, și teama unei conflagrații generale, în care ar intra și Italia, a început să pătrundă. Au fost ziare, cari au acuzat față diplomația bulgară de greșeli în ducerea tratativelor de pace cu Turcia, și cari au acuzat-o de lipsă de tact în trăgâneria lor, și astfel au făcut-o responsabilă de urmările cari vor putea veni.

Evenimentele s'au precipitat, urmările au venit mai repede decât se credea, și cedarea Adrianopolului — la care țineau Bulgarii și la care aproape consimțise trecutul guvern turc — a adus catastrofa din Constantinopol și o probabilă reîncepere a ostilităților.

În momentul când vă scriu, presa italiană consideră situația foarte gravă și foarte încălțată, și teama de ziua de mâine preocupă pe toți.

I. T. Alian.

Contele de Gormas.

Eu trebuie s'o port și voi, voi mi-ați luat-o

Don Diég.

Acela ce vă întrece, să crezi c'a nimerit-o.

Contele de Gormas.

Acel ce-i mai în stare s'o poarte, îi mai demn.

Don Diég.

Iar pentru refuzatul nu e de loc, bun semn

Contele de Gormas.

Ați luat-o prin momeala, fiind curtezan bătrân

Don Diég.

Virtutea-mi fără seamă, mi-a fost părtaș stăpân.

Contele de Gormas.

Jos masca, azi monarhul
Din milă pentru vârstă, ți-a aruncat-o ție.

Don Diég.

Când regele mi-a dat-o, gândia la bărbăție.

Contele de Gormas.

Păi tocmai pentru asta, mi se cădea și mie.

Don Diég.

Nu meritați favoarea, să-ți fie dată ție.

Contele de Gormas.

N'o meritam! eu!

Don Diég.

Dumneavoastră.

Contele de Gormas.

Obrăznicia ta.
Vulpoi șiret ce ești, își va avea și plata.
(Îi dă o palmă.)

Don Diég (scoțând sabia).

Grăbește, ia-mi viața, după-o așa ocară
Strămoșii mei, neînvinșii, au drept ca să tresară.
(Își încrucișează spadele, se bat.)

Contele de Gormas (râzând).

Cu-atâta slăbiciune să iai lupta n'ncepută?

Don Diég.

Cerescule Părinte!
Mă pleacă să mă nchin, vigoarea mea pierdută.

Contele de Gormas (care după vre-o două re-
prize, îi ia sabia.)

Ți-i sabia în mână-mi, dar poate ți-i mândrie
Trofeul de rușine povară să-mi mai fie.
(Îi svârle spada.)

Adio, (ironic)
Pe prinț fă-l să cetească, călcând peste dispret,
Isbânda, bărbăția, istoria-ți de preț.
(Se depărtează și iese)

Vorbind chiar cam obraznic, pedeapsa dată ție.
O floare la ureche, te-asigur, n'o să-i fie!
(Iese.)

Don Diég.

SCENA IV.

O! disperare!
O! furie nebună! o vrâstă blăstamată!
De mi-am trăit o viață, rușinea mi-i răsplată?
Iar de-am albit în lupte, atâta mi-a fost visul?
Să-mi vestejească fruntea, atâta mi-a fost scri-
[sul?]

Tu, mâna mea ce pleci o Spanie cucernic
Tu ce-ai scăpat Imperiul, tu, brațul meu pu-
[ternic.]

Tu, ce-ai păzit coroana și tronul și pe rege
Tu, nu-mi ajuți acuma rușinea să-mi pot șterge!
O! crudă amintire a gloriei mi nestinse!
O! pedestal de lauri ce-o clipă te învinse!
Tu demnitate nouă ce astăzi mă întuneci!
Prăpastie în care tu cinste îmi aluneci!
Spre răsul nostru astăzi să 'ndur a lui ocară,
Să mor fără răzbunare, nu să-mi trăiesc povară?
Tu conte fii duhovnic al prințului iubit
Căci rangul ăsta cere un om nevestejit

Don Diég.

De cea mai grea insultă, ce astăzi mă lovește
Și cinstea amândurora de moarte biciuște
De-o palmă.
Iar celui ce mi-a dat-o îi jurisem moartea,

Odată — și acum.

Moartea arhiducelui Rainer. — Arhiducele și „România Jună”. — Balurile românești. — Fastul și aranjarea lor. — O întâmplare glumească a dlui P. P. Carp. — Timiditatea baronului Vasilko.

Viena, 29 Ianuarie.

Mai toată Viena e îmbrăcată în dolii. Case particulare, edificii publice, palate și-au arborat drapelul negru de jale. Arhiducele și bătrânii țineau mult la el pentru că era bun și milostiv.

Arhiducele Rainer a fost pe vremuri și protectorul ales al balurilor românești, al vestitelor baluri românești. Bătrânul domn Ciureu, doctorul vioi și dărz încă, omul care închide în sufletul său ca într-o carte aproape toată istoria politică și socială a Vienei de 30 de ani încoace, mi-a povestit-o cu multă plăcere prietenia și bunăvoința pe care arhiducele Rainer o arăta societății românești.

Acum vre-o douăzeci și vre-o doi de ani, mi-a zis d-sa, colonia română vieneză era disparent de mică, așa încât toată mișcarea românească era grupată în jurul societății studențești „România Jună”. Petrecerile ei de pe vremuri, balurile ce le dădea, atrăgea mai toată aristocrația Vienei. Agenții noștri diplomației, mai apoi miniștrii plenipotențiarți își dădeau toată silita ca reuniunile românești să aibă cel mai frumos rezultat. Prin faptul că arhiducele Rainer era protectorul balului românesc, întreaga aristocrație vieneză, tot corpul diplomatic, numeroși membri ai casei Imperiale luau parte la această sărbătoare, mărindu-i grandiozitatea și făcându-o renumită pretutindeni.

Luptele ce se dădeau între cucoanele mari ca să poată pătrunde în comitetul patroanelor deveneau de multe ori tragice! Așa, o doamnă Gutman, o milionară de câteva ori, dar care nu era aristocrată, care nu era nici măcar tânără și frumoasă, ținea atât de mult să intre în comitetul patroanelor al balurilor românești, încât era dispusă să ofere ori cât ajutor pentru societatea studențească română. Luptele și disputele dintre culise luau uneori proporții colosale. Linștea înaltei aristocrații de Curte se tulbura atât de tare încât erau indispensabile interveniri cu caracter politic!

N'o să uit nici odată, spune dl Ciureu, cât năcaz am avut pentru găsirea locului unde să se ție ședința comitetului patroanelor! Saloanele dlui ministru de pe atunci Văcărescu nu erau gata așa că trebuise să apelez la alte familii. De aici ceartă, discuție, rivalitate. Contesa Kiemarsseg era să devie mărul de discordie al întregii aristocrații vieneze!

Toate aceste alergări după înțâțietate, după dorința de a participa în chip efectiv la aranjarea serbărilor românești, ne arată cât de prețuite erau ele și de câtă faoare se bucurau în cercurile cele mai superioare.

Renumele societății studențești „România Jună” devenise celebru. Răposatul arhiduce Rainer se inte-

resa foarte de aproape de dansa, întreba totdeauna câți studenți sunt, cum trăiesc, de unde vin. Veniturile balurilor atingeau sume enorme de câte 7 și 8 mii de coroane, cu toate că cheltuielile montării numărau încă pe atâta, ba și mai mult.

Cum ziceam, miniștrii noștri plenipotențiarți, dnii Bălăceanu, P. P. Carp, Mavrogheni și Văcărescu, în timpul cărora faima balurilor românești era întreagă, arătau cel mai mare interes pentru studenți și cauza românească.

Comiteul activ al balurilor cuprindea pe lângă persoane supuse ale Palatului și societății vieneze și toată deputațiunea românească din Bucovina. Așa erau, Baronul Hurmuzache, Baronul Stârcea, Baronul Petrino, Baronul Vasilko-Serecki, profesorul Tomaciuc, Nicolae Dumba, consulul Lindheim, dl Zotta, Grigorcea precum și ministrul român. Comitetul patroneselor îl forma: soția dlui ministru român și dnele Vasilko, Grigorcea, Dumbra, baron Hijeck-Glumeck-Filișan, Marenzeller-Stirbey, Kiemarsseg-Lebedew ș. a.

După cum vedem aproape întreaga boerime veche bucovineană participa prin ajutorul ei la reușita petrecerilor societății studențești române. Din această cauză atmosfera de prietenie ce se legase între toți membrii români îi putea găsi totdeauna uniți și bine dispuși. Societatea vieneză privea cu mult respect către noi, știind totdeauna să ne prețuiască cum se cuvine.

Să-ți povestesc acum, urmează dl Ciureu, o întâmplare hazlie ce s'a petrecut la unul din aceste baluri între A. S. Arhiducele Vasilko-Serecki și veșnicul mucalt și om de spirit dl Petrache Carp pe atunci ministru plenipotențiar. Era prin 1884—1885. Nu țiu bine minte. Balul românesc adunase atâta lume încât erau ocupate și culoarele. Marele salon de la Musik-Verein-Saal era încăpător. Venise toată eleganța Vienei. Pe lângă arhiducele Rainer mai venise și arhiducele Salvator și alți mari demnitari ai Palatului.

Ce, Petrache Carp se retrăsese într'un colț al sălii cu ministrul plenipotențiar al Franței. Intr'un moment dat, arhiducele Rainer își exprimă dorința de a voi să vorbească cu dl Carp. Natural m'am dus repede la dl Carp și i-am comunicat dorința altetei Imperiale. D-sa mi-a răspuns că vine îndată. M'am reîntors îndărăt. În timpul acesta arhiducele conversa cu baronul Vasilko. Baronul însă, dintr'un respect și dintr'o atenție exagerată pe care voia s'o aibă față de Alteța Sa, sau poate din timiditate, se simțea atât de stângaci pe lângă el și tremura atât de chinându-și caclul încât îi plângea de milă. Trecuse o bucată bună de vreme de când invitate pe dl Carp. D-sa însă întârzia mereu. Neliniștit mă duc din nou:

— „Excelență, Alteța Sa Arhiducele vă așteaptă!...”

— „Bine, bine viu îndată!...”

Intr'adevăr a venit îndată. S'a strecurat ușor printre mulțime, a pătruns în cercul făcut împrejurul arhiducelui, și când era încă ca la vre-o câțiva pași aproape de dânsul și-a așezat monoculul pe ochiul stâng, și lunecându-și ușor mâna stângă în buzunarul hainei, s'a

apropiat hotărât și demn de Alteța Sa! Baronul Vasilko rămăsese înlemnit! Atâta „indrăzneală!”

Drept e însă că dl Carp, fără să jignească printr'o atitudine exagerată susceptibilitatea arhiducelui, știuse să găsească poziția firească pe care „un reprezentant al unei țări” e dator s'o aibă ori unde. De altfel dl Carp prin inteligența sa vie și spiritul său superior se simțea atât de comod chiar în societatea cea mai înaltă în care „ceremonialul” omoară spontaneitatea și sinceritatea gestului și-a vorbeii!

Și așa cu „decepția” baronului timid Vasilko! Dar să mai vezi una. Curios să cunoască acest om atât de „ciudat”, baronul mă roagă să-i prezint pe dl Carp. Bucuros, l-l prezint. După primele propozițiuni de rigoare dl Carp, deodată, ca aducându-și aminte de ceva, îl întâmpină pe Vasilko:

— „Știi un lucru „Baroane”?... mi se pare mie că noi suntem rude... mătușa mea și cu mătușa d-tale din Bucovina!...”

Hotărît, Baronul Vasilko muria asfixiat dacă nu eșia puțin prin coridoare și nu-și alunga gândurile cu câteva pahare de șampanie!...

„Da, da, erau odată aici în Viena întâmplări frumoase. Astăzi când moartea arhiducelui Rainer mi le-a reînviat în minte, mi-e drag să le repet istorisindu-ți-le pe de-antregul!...”

Sp. C.

Cronică brăileană.

Marele meeting național convocat de Liga culturală pentru unitatea tuturor Românilor, secția Brăila. — Alte vești.

Brăila, 14 Ianuarie v.

Duminecă în 13 Ianuarie st. v. Liga culturală pentru unitatea tuturor Românilor a convocat un mare meeting național la care a participat un număr foarte mare de cetățeni; sala Teatrului regal era arhiplină. La ora 2.12 ședința a fost deschisă de către dl Ath. Popescu, președintele Ligei, care în puține cuvinte spune că:

Cu ocazia războiului actual, diplomația străină și presa ei autorizată ne-a adus numai insulte, căutând să ne ponegrească. Dsa mai spune că cetățenii liberi trebuie să se îngrijească de viitorul urmașilor dorind ca România să nu iasă din împrejurările actuale micșorată și umilită. Liga culturală a socotit de datorie ei să convoace acest mare meeting, la care publicul a răspuns cu mare bunăvoință. Domnia sa mai cetește o telegramă dela cercul studențesc brăilean din București, apoi dă cuvântul dlui *Leonte Moldovanu, senator*. Dsa spune că Bulgaria și celelalte state balcanice când au început războiul aveau caracterul de eliberatori, în-

Dar vârsta 'mi blăstămată nu vru ca să-i dau [partea.

Iar sabia ce'n mână nu pot ca s'o mai țin
Să mă răsbun pe mine, să pedepsești țiu-nchin.
Aleargă la obraznic să-ți dovedești curajul
Nu poți decât prin sânge, să-mi speli, să-mi [ștergi obrazul.

Să mori sau să omori.
Eu l'am văzut în lupte, de praf, plin și de sânge,
Lăsând în urmă-i groapa, armate cum înfrânge.
O sută escadroane, prin vitejii supuse.
Ca să-ți mai spun un lucru pe lângă cele spuse,
Soldatul brav mai are și-un mare comandant.
Și este...

Don Rodrig.

Te rog, aibi îndurare, nu pronunța cuvântul.

Don Diég.

Tatăl Șimenei

Don Rodrig.

Tat...

Don Diég.

Rodrig, să nu te turburi, cunosc iubirea-ț dragă;
Acela ce primește, de sus, lumina largă,
Acela ce îndură ceilalți să-l umilească,
Acel pătat pe frunte, nedemn îi să trăiască.
Iar când țiu-i scump dușmanul, insulta lui te [doare.

Acum tu ști rușinea, tu spal-o 'n răzbunare,
Trufia ta geloasă, prin palma blăstămată,

Deși ales de rege, știu ca să mă bată.

(cătră spadă)

Iar tu,
Unealtă glorioasă din lupte strălucite
Netrebnică podabă de mâni îmbătrânite,
Tu fier ce-ai fost de spaimă, ce în ocară asta
Mi-ai fost doar de podoabă, iar nu să-mi spal [năpasta,

Te du și părăsește pe omul azi de rând
Necinstea mi-o răzbuună în alte mâni trecând.
(asvârle spada).

SCENA V.

Don Diég — Don Rodrig.

Don Diég.

Rodrig, ești tu viteaz?

Don Rodrig.

de-o altă vitejie

Pe care-o cerci tu azi!

Don Diég.

O! dragă de mânie!

Tu ură potrivită durerii care'mi plânge!
In nobila-i mânie îmi recunosc din sânge,
Răsare tinereta-mi în grabnica-i ardoare.
Vino, copile, vino.
Vai sufletul-meu, spală-mi rușinea 'njositoare
O! vin de mă răsbună.

Don Rodrig.

De cine?

Eu nu-ți mai spun nimica; pe noi de ni răzbuni
Ești demn atunci de mine și de-ai tăi străbuni.

Infrânt de 'ndurerarea ce-mi hărăzește soarta
Eu plec ca s'o deplâng, deschisă 'ți este poarta.
Te du, aleargă, sboară, pe noi să ni răzbuni.
(El iese).

SCENA VI.

Don Rodrig.

Cu inima pătrunsă, cu sufletu-mi rănit
De-o aspră lovitură ce mă ținti de moarte
Răzbuător nemernic al ceartei ce-i desparte,
Unealtă dureroasă, pe mine m'au găsit.
Mi-i pleoapa fără lacrimi, și sufletul mă doare
De jalea ce mă frânge și vrea să mă doboare
Am fost așa de aproape să-mi implinesc un vis
Cerescule Părinte! Ce chinuri mă trudes
Necinstea rușinoasă pe fruntea tati-a scris
Părinte și mireasă, onoare și iubire!

Azi inima mi-e 'n luptă, se zbate, se 'nfoară
De vreau să-mi spal rușinea, iubirea nu mă lasă
Iar de răzbu pe tata, îmi pierd a mea mireasă.
Unu-mi ridcă brațul, cealaltă mi-l doboară
Sunt pus la grea 'ncercare: să-mi smulg din [piept iubirea

Sau să 'mi trăiesc în tilmă, rușinea, înjosirea
Ce ne 'ndurată trudă din două părți de-odată.
O! noi puternici zei! Ce chinuri mă trudes
Să las insulta asta să piară fără piată?
Să pedepsesc pe tatăl Șimenei ce iubesc?

Părnte și mireasă, onoare și iubire!
Tălmăcire de C. Georgescu-Munteanu.

să după cuceriri de teritorii au devenit acăpărători. România a jucat în orientul Europei un rol precumpănitor, fiind bine consolidată ca stat, și în cazul când aliații balcanici vor intra în posesiunea teritoriilor turcești cucerite, înseamnă că echilibrul o să se strice — adăogând că alianța e făcută pe timp de 25 ani, constituind o forță slavă, și prin urmare ne aflăm între o putere slavă la nord și una la sud!

Iată ce nu putem admite, de aceea ne-am adunat aci. Pentru orice nu putem ceda rolul ce revine tatului nostru în orientul Europei. Fiindcă în toate timpurile am adus servicii Europei, fie pe timpurile barbare, fie contra Turcilor, și în timp ce vecinii nostri tremurau și erau sub jugul turcesc, noi prin marii luptători ai neamului i-am apărat, le-am deschis căi de civilizație.

În țară la noi nu se găsește urme de geamii etc. pe când la vecinii nostri da. La noi se păstrează formele bizantine, arta, floarea culturii Orientului de pe vremuri și până azi, pe cari le-am dat și lor, prin urmare e natural ca echilibrul de forțe să-și aibă și azi centrul de greutate în România, care-și cere revendicările în noua situație.

Plămânul nostru economic e astăzi Marea, pe unde putem exporta roadele muncii noastre în tot timpul anului, și prin urmare trebuie să o asigurăm, chiar dacă nevoia va cere ca linia aceasta să treacă prin mijlocul Rusciucului, și o vom apăra chiar cu sabia (aplauze).

A sosit momentul să eșim din apatia în care ne aflăm deatâta timp. Să ieșim din impasul de astăzi, să lăsăm prudenta la o parte căci prea multă prudentă seamănă cu frica.

Di **Radu Portocală** avocat, spune că un popor nu trebuie să aștepte de la guvern, sau de la congresele diplomatice, câștigarea drepturilor sale, ci din curente de energie ale masselor deșteptate la conștiința națională. Aceste curente conștiente de energia lor trebuie să impune guvernelor punctul lor de a vedea. România nu se poate ține de mongolii slavizați, și dintr'un rășoiu cu ei vom ieși cu un câștig moral dar mai ales material.

Di **N. Petroviu** spune, că în timpurile de față cuvântul „cumintenie” înseamnă o insultă ce se aduce neamului nostru. Vorbeste de Românii din Macedonia amenințați cu peirea lor națională sub cuceritori creștini!

Di **Petre Jecu** avocat, spune: Parlamentul și partidele au încheiat acord de tăcere. Astăzi noi suntem apărătorii neamului, azi noi grăim. Diplomația e treabă subtilă, și cere oameni subțiri și delicat; noi suntem din popor: nu ne pasă de diplomație. Noi, când toți vecinii și Europa tremurau înaintea Turcilor, ne-am luptat și am salvat creștinătatea.

Amirtesc că Kirkilissul e recent în istorie, mai înainte însă istoria grăiește de o Griviță în Terra Pulărească pe care probabil că o vom vizita și ostășeste. Ne mai ridicăm și în numele culturii — suntem un factor de civilizație, — căci noi nu suntem ca aliații Balcaniei cu falca într'o mără și cu pumnalul în cealaltă. S'au condus de maxima „Obraznicul mănâncă praznicul.” Ei, o să le dovedim că uneori se pot înșela: îi vom lua de urechi și-i vom da afară. Nicăieri la noi nu se întâmplă crime, trădări și asasinat cum sunt în Macedonia. Și, acum cu toți să așteptăm ordinul de plecare! (aplauze.)

D. N. Petrescu, vorbește de mișcarea pornită în țară: listele de subscripții chiar printre copii, femei ce-și învată rolul ce vor juca pe câmpul de luptă, — aceste sunt dovezi că conștiința națională veghiază. Spune că nu putem vinde pe frații macedoneni pentru o graniță, ci trebuie pe lângă aceasta să intervenim pentru asigurarea limbii și religiei lor.

D. Dr. Demetrescu-Praila, deputat, spune că astăzi surtem la o rășpântie și de ăstul cel vom face astăzi va depinde desigur viitorul celor 8 milioane Români. Era de datoria Brăilei să se manifesteze și așa cum a făcut-o a dat dovadă că conștiința națională e trează aci. Vorbeste de luptele dela 1877, și spune că Dobrogea e a noastră, căci am cumpărat-o prea scump. Vom omne o stavilă de fer slavilor din nord și sud. Guvernul trebuie să ia indicațiunea ce i-o

dă poporul și să se pătrundă de voința lui. Să fim gata pentru sacrificii reale și să ne sprijinim cu încredere pe puterea noastră armată (aplauze).

Preotul Anghel Constantinescu, amintește de vitejia strămoșilor, și rolul de căpetenie al clerului în momentele când neamul a avut nevoie de toate forțele sale. Astăzi toți dela vladică până la opincă își vor face datoria.

D. președinte Athanasie Popescu, citește următoarea:

MOTIUNE.

Cetățenii Brăilei, convocați în întrunire națională de Liga culturală: ascultând cuvântările urmate și văzând situația creată prin desfășurarea evenimentelor din peninsula Balcanică;

având în vedere rolul pe care l-a avut țara noastră de a fi purtătoarea culturii și civilizației Europene dealungul veacurilor și un factor de progres și ordine în mijlocul popoarelor de întârziată dezvoltare din colțul Sud-Răsăritean al Europei;

considerând că acest rol de muncă civilizatoare trebuie să-l păstreze țara noastră și de aci încolo oricare ar fi formele politice ce vor naște din noua stare de lucruri din peninsula Balcanică; având în vedere sacrificiile făcute de România în trecut și asigurarea la care are drept în viitor:

Cerem factorilor noștri conducători și în special guvernului, ca, sprijinindu-se pe nemărginita putere de jertfă a neamului românesc să întrebunțeze mijloacele cari pot conduce la păstrarea demnității în prezent și la asigurarea liniștii noastre dezvoltări în viitor;

cerem să se îngrijească a se asigura păstrarea ființei neamului românesc din peninsula Balcanică, ori cari ar fi noile formațiuni politice ce se vor crea;

trimitem un salut călduros și plin de afecțiune tuturor scriitorilor străini și în special presei italiene care prin glasul lui Vico Mantegazza și a celor cari au spus perfectul adevăr față de noi spulberând minciunile și ipocriziile.

Intrunirea s'a terminat în perfectă liniște la ora 4 jum.

De câteva zile circulă în oraș diverse liste de subscripții pentru flota națională.

Societatea „Ajutorul” sub înaltul patronaj al M. S. Regina a organizat un frumos bal în saloanele Teatrului Regal în seara de 12 c. v.

Comparația Păcănescu a părăsit orașul nostru pentru câțiva timp pentru a vizita orașele Ploști și Constanța. De aci în ziua de 28 c. revine în mijlocul nostru. Un adânc regret a produs știrea că apreciatul artist Niculescu-Basu, s'ar afla bolnav la București. Li urăm însănătoșare grabnică.

De asemeni se anunță sosirea artistilor teatrului National din București în frunte cu d. Ion Niculescu, cari vor juca frumoasa comedie a lui I. I. Caragiale „O scrisoare pierdută” în seara de 27 c. Natural că publicul va umple sala Teatrului Regal, știind că e primul spectacol care va aminti figura marelui nostru scriitor.

Cor.

În jurul reformei electorale.

Asigurările guvernului. — Wekerle pe orizon. — Pregătirile socialiştilor în vederea grevei. — Situația politică.

Arad, 31 Ianuarie.

În legătură cu călătoria ministrului președinte Lukács la Semmering și mai târziu probabil la Viena, unde va fi primit în audiență, mai multe ziare opoziționiste scriu că guvernul, îngrijat de soarta proiectului reformei electorale, umblă să-și asigure cel puțin bunăvoința cercurilor conducătoare din Austria ca o eventuală criză de guvern să nu-l găsească nepregătit și în cazul cel mai rău să-și păstreze prin compromis, cel puțin o parte a portofoliilor ministeriale. Dimpotrivă în cercurile guvernamentale se vorbește cu mult optimism despre rezolvirea norocoasă a proiectului în comisiunea de 40, unde, după spusa celor din opoziție, un număr însemnat de deputați va lua poziție contra proiectului, provocând odată cu căderea acestuia, o serioasă criză de cabinet. Și dintre toți, Lukács va fi jertfit în primul rând, iată noima călătoriilor lui dese la Viena și Semmering, — spun ziarele opoziției.

Atitudinea lui Wekerle.

Prim-ministrul de odinioară al cabinetului coaliției, d. Al. Wekerle lasă din vremea din urmă, să se vorbească cam mult și cu o anumită semnificație despre persoana sa. Marele meșter al târgurilor și compromisurilor politice ne apare și de astădată ca inger al păcii binecuvântate și în acelaș timp ca făuritor al unei noi colaborări politice.

Iată ce scrie ziarul „N. Fr. Presse”, în coloanele căruia a apărut deunăzi un articol atribuit lui Wekerle, despre atitudinea fostului ministru președinte al cabinetului coaliționist:

— Nu e adevărat s'vonul, că Wekerle ar fi fost zilele trecute în Viena și că ar fi fost primit în audiență de M. Sa monarhul și de moștenitorul de tron. El stă încă și astăzi departe de luptele politice. În cercurile prietenilor politici ai fostului prim-ministru ungar, se știe până acum numai atât cu privire la atitudinea lui, că el, deși condamnă exasperările radicale, e totuși un aderent fervent al unei reforme electorale liberale, în special în ce privește drepturile muncitorimii, și că dorește rezolvirea sufragiului universal pe baza mult mai largi și mai democratice decât cum se prevede în proiectul lui Lukács. După părerea lui, e absolut greșit și incorect, ca reforma electorală să fie rezolvită în o situație parlamentară actuală, pentru că dacă s'ar vota legea electorală între împrejurările de astăzi, ea nu poate avea viață îndelungată. Rezolvirea norocoasă a acestei chestiuni numai pe baza unui *compromis* se poate închipui.

Acțiunea socialiştilor.

Conducerea partidului social-democrat continuă cu zor lucrările pregătite în vederea grevei generale. Secțiile din orașele din țară primesc aproape zilnic noi instrucții asupra modului cum are să urmeze greva. Una dintre preocupările de frunte ale muncitorilor, e îngrijirea ce timpul grevei a copiilor greviștilor. În cercul profesorilor și învățătorilor din capitală s'a sulevat ideea, ca pe tot timpul cât va dura greva ei înșiși să se îngrijească de soarta acestor copii. S'a ales o comisiune care va studia chestiunea. Se vor aranja mese publice, la cari copiii numai vor primi prânz gratuit.

Scolile vor fi prefăcute în casărmi pentru întreg timpul grevei.

Muncitorii de'a spitale și alte instituții sanitare și de binefacere vor fi absolviți dela îndatorirea de a intra în grevă.

Declarațiile contelui Khuen.

Pe la mijlocul săptămânei viitoare, probabil în 6 Februarie, își va începe comisiunea de 40 desbaterile asupra proiectului guvernului. Îndemnat de s'vonurile ce s'au lăfit în timpul din

Nagy Jenő,

specialist pentru dinți artificiali fără pod

CLUJ — KOLOZSVÁR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și plășiri în rate favorabile, pe lângă garanția de 10 ani.

Ordinează ziua întregă.

(97)

urmă cu privire la neînțelegerile ce ar exista în sânul acestei comisii, un ziar de seară a cerut prin corespondentul său lămuriri directe dela contele Khuen-Héderváry, președintele comisiei de reformă electorală. Corespondentul a întrebat pe contele Khuen dacă e adevărată știrea că s'ar pregăti un compromis în comisie și să se dea atențiune chiar și celor mai radicale vederi ale unora dintre membrii ei liberali. Contele Khuen a răspuns că nu are nici o cunoștință de un asemenea plan, cu toate acestea crede că se vor admite anumite modificări și chiar are cunoștință de curentul așa zisilor „liberali” din comisie. În mod oficial nu s'a manifestat încă tendința acestor deputați, fiindcă până azi comisia n'a finit nici o ședință. Pe cale particulară i-au venit însă și lui la cunoștință unele din dorințele grupului mai liberal al comisiei, așa între altele, dorința ca minimul etății alegătorilor să se stabilească cu 24 de ani și nu cu 30, cum prevede proiectul guvernului, apoi, ca muncitorilor să nu li se pretindă ca să fi servit cel puțin 2 ani la acelaș stăpân, ci ajunge dacă li se cere ca să fi servit 2 ani în una și aceeaș bransă.

Dacă opoziția se va încăpățina și mai departe și va persista, cu toate rugămintele guvernului, în refuzul de a nu participa la ședințe, atunci nu e decât firesc dacă proiectul va fi dezbătut și în plenul camerei fără participarea ei. În orice caz, nu guvernul va fi răspunzător, dacă opoziția nu ia parte la lucrările parlamentare, ci însăși opoziția. El, Khuen, are cele mai bune așteptări că proiectul guvernului va deveni lege, cu toate că personal, nu va căuta să influențeze în nici o direcțiune dezbaterile proiectului în comisiunea parlamentară. Rolul lui se va mărgini aici la conducerea ședințelor.

Are presimțirea, că primejdia grevei va fi înlăturată...

Situația internațională.

Diferendul româno-bulgar. — În preajma reîncepterii ostilităților în Balcani.

Arad, 31 Ianuarie.

Sublima Poartă a răspuns notei marilor puteri. Răspunsul acesta este dat într'un ton curtenitor, conciliant și condescendent, ca și cum Turcia ar fi uitat că acum trei luni hrăpăreața Europă îi garantase întregitatea teritorială. Danef a declarat deja că răspunsul Turciei e inacceptabil și că aliații nu vor ceda nici o iotă din pretențiunile lor. Dacă Turcia nu va voi să cedeze până Luni, atunci tunurile dela Ceatalgea vor intra în acțiune. După știri din Constantinopol și Sofia *aliații au denunțat deja armistițiul.*

Marile puteri par'că ar fi amuțit în fața posibilității amenințătoare a reîncepterii ostilităților. Dacă până Luni seara puterile nu vor putea să împiedece reîncepterea ostilităților atunci va izbucni cel mai fără de rost război al istoriei moderne. În cazul acesta nici unul dintre beligeranți nu va putea să obțină rezultate mai importante, iar Europa n'are cuvânt și putere ca să împiedece o vărsare de sânge de prisos.

Austro-Ungaria și diferendul româno-bulgar.

Viena. — Ziarul „Vossische Zeitung” confirmă că până acum Austro-Ungaria a avut o atitudine rezervată în diferendul româno-bulgar. Ziarul citat adaogă însă că *dacă un război va izbucni între România și Bulgaria, Austro-Ungaria va veni în ajutorul României.*

Declarațiile unui om politic român.

Viena. — Referitor la conflictul româno-bulgar, o persoană din anturajul guvernului ro-

mân a declarat următoarele corespondentului ziarului „Neue Freie Presse”:

„Viitorul apropiat nu se poate distinge lămurit. Fapt e că guvernul român, în urma evenimentelor din Constantinopol, consideră c'a sosit momentul pentru a forța Bulgaria. Aceasta la rândul ei va trebui să se decidă de vrea să trăiască în relații amicale cu România sau nu. Cu toate acestea nu se crede ca actualul conflict să atragă complicațiuni internaționale.

Actualele frământări par a fi în mare parte pendinte de atitudinea Rusiei. Incercarea acestia de a intimida Turcia și ideea demonstrației navale pornită din Petersburg, au fost categoric respinse de Germania. Năzuințele germanilor tind la asigurarea neutralității tuturor puterilor. Această politică este un sprijin pentru Poartă”.

Înteruperea tratativilor româno-bulgare.

Sofia. — Din Londra se anunță că tratativele dintre Mișu și Danef, ne aducând nici un rezultat au fost întrerupte și că d. Danef ar fi rugat guvernul bulgar să-l absoalve dela continuarea tratativilor cu d. Mișu. Tratativele acestea nefiind întrerupte definitiv ele vor fi continuate, dar de astădată direct la Sofia sau București.

Bulgaria amenință Turcia cu isgonirea din Europa.

Sofia. — Oficiul „Mir” comentează eventualitatea continuării războiului și spune:

„Dacă operațiunile reîncep, războiul va urmări ținta de a goni definitiv Turcia din Europa spre a restabili în Balcani o pace durabilă. Nici o putere din lume nu va putea opri alianța balcanică de a-și îndeplini misiunea-i istorică, de a goni pe turci din Europa și a arboră crucea pe Hagia Sofia, Turcia, care nu știe ce înseamnă buna vecinătate și care, din cauza turburărilor interne, reprezintă o vecinică primejdie, trebuie să fie redusă cu totul la neputința de a mai face rău cuiva. În Asia ea va putea apoi, în luptă cu alte popoare să-și găsească mormântul definitiv”.

Pașă turc trecut la Bulgari.

Constantinopol. — Hakki pașa, un partizan al vechiului regim a trecut la Bulgari, ca protestare contra ultimelor evenimente din Constantinopol.

Flota austro-ungară spre apele turcești.

Viena. — „Reichspost” anunță din Pola: **Vasele de război austro-ungare au primit ordine să plece spre apele turcești.**

Românii — macedoneni.

București. — Societatea de cultură macedo-română, a delegat o comisie compusă din d. Dr. Șurda, I. Valaori și N. Papehegi, cu însărcinare de a se duce în Europa să facă cunoscută chestia românilor-macedoneni și doleanțele lor pe lângă cabinetele marilor puteri europene și presa lor.

Austro-Ungaria amenințată cu război de Rusia?

Pelgrad. — Ziarul „Politika” publică o depeșă sosită din Petersburg în care se spune că, mai curând va izbucni un conflict între Rusia și Austro-Ungaria decât să reînceapă războiul între statele balcanice aliate și Turcia.

Puterile cer moderarea statelor balcanice.

Köln. — Telegramele din Londra anunță că a devenit problematic dacă bulgarii vor obține Adrianopolul întrucât mai multe mari puteri sunt dispuse să ceară statelor balcanice să aibă o atitudine mai moderată. Serbia și Grecia cari și-au atins scopul urmărit arată prea puțină dispoziție pentru război. Din declarațiile delegaților balcanici războiul nu va reîncepe decât într'un caz extrem.

Turcii au recucerit San Giovanni di Medua.

Londra. — Corespondentul din Scutari al ziarului „Times” din Londra anunță: Printr'o

ieșire neașteptată garnizoana turcească a reușit să ajungă până la San Giovanni di Medua. Turcii au alungat trupele muntegrene aflătoare aici și au ocupat portul. Scutari a arborat drapelul albanez.

Armistițiul a fost denunțat.

Constantinopol. — Savoff comandantul suprem al armatei turcești a trimis lui Mahmud Seiket pașa, comandantului suprem al armatei turcești, următoarea telegramă:

Dimotica, 30 Ianuarie.

Excelenței Sale, comandantului suprem al armatei imperiale otomane.

Aduc la cunoștința Ex. Sale că tratativele dela Londra au fost întrerupte. În sensul art. 4 al protocolului referitor la armistițiul am onoare a Vă aduce la cunoștință, că după patru zile dela notificare, adevă Luni seara la orele 7 ostilitățile vor reîncepe.

Savoff,

comandantul suprem al armatei bulgare.

Mahmut Seiket pașa a răspuns lui Savoff, că ia la cunoștință notificarea trimisă.

Asediul Adrianopolului.

Londra. — Lui „Daily Chronicle” i se anunță dela cartierul general bulgar: În fata orasului Adrianopol se află actualmente 105.000 soldați, dintre cari 30.000 de sârbi. Bulgarii au așezat pe coline tunuri gele de cetate, cu cari în două zile șanturi'e și murii cetății Adrianopol vor putea fi prefăcuți în ruine. La cartierul general bulgar se crede cu ignoranță că în săptămâna viitoare Adrianopolul va fi cucerit.

INFORMAȚIUNI

Arad, 31 Ianuarie 1913.

Ca dar de anul nou pentru împărțirea grațuită a „Poporului Român” în ținuturile ameninate de episcopia greco-catolică maghiară de Hajdudorogh, administrația „Poporului Rom.” a mai primit ca rescumpărare de abonamente, dela Liga Culturală, secția București 400 cor.

Pentru apărarea națională. Ni-se scrie din București: Pentru fondul apărării naționale au mai contribuit:

Spitalul militar din Pitești 27 lei.

Lista dnei Bolintineanu 250 lei.

Alex. Gr. Cantacuzino, nepotul dnei Ec. Gr. Cantacuzino, a trimis suma de 30 lei însoțită de următoarea scrisoare:

„Dragă Grand-mama, te rog primește din economiile mele 30 lei pentru cumpărarea unui submarin pentru flota militară română. Al tău nepot care te iubește Alex. Gr. Cantacuzino.

Din inițiativa dlui P. Nicolau și a funcționarilor Băncii naționale din București s'a adunat 630 lei.

La direcția generală zootehnică s'a subscris până astăzi suma de 1000 lei pentru flota națională.

D. Ghisdăvescu, Craiova 100 lei.

Personalul tribunalului Romanai a făcut cunoscut ministerului de justiție că renunță la salariul pe o zi în folosul flotei naționale, iar dl I. Hagiescu-Miriste, președintele acelu tribunal a renunțat la salariul pe cinci zile.

Evreii din Pitești au subscris prin colectă suma de 600 lei.

Din inițiativa dlor frați Zubkoff, muscali din București s'a subscris suma de 98 lei.

Funcționarii vamei Iasi au renunțat la leaful lor pe o zi, în folosul flotei naționale. De asemenea dl Tacu, inginerul comunei a anunțat pe dl primar al Iașilor că renunță timp de un an în fiecare lună, la leaful ce i-se cuvine pentru două zile.

Funcționarii Băncii Tecuciului și ai tuturor agenților din județul Tecuci, au renunțat la salariul lor pe o zi în folosul flotei naționale a României.

Funcționarii telegrafo-postali dela oficiul Câmpina și sucursalele lui Telega și Comarnic au renunțat la salariile lor de două zile din două luni consecutive, în folosul flotei naționale a României.

Direcțiunea societății anonime fabrica de mașini „Vulcan” a înmănat dnei general Hârjeu, soția dlui ministru de război suma de 1000 lei în folosul flotei naționale.

Consiliul comunal din Galați a votat în ultima sa ședință suma de lei 5000 pentru flota națională.

Frații Nicolae, Victor și Ignat Mircea au subscris pentru flota română 3000 lei.

Funcționarii prefecturei județului Vaslui, au renunțat la salariul lor pe o zi pentru flota națională.

Colecta făcută în Galați de dna Madeleine amiral Enstațiu, însoțită de dl locotenent adjutant Ene N. Constantin a adunat suma de lei 12.665 pentru flota aeriană.

Din partea societății funcționarilor primăriei orașului Ploesti, suma de lei 3000.

Personalul dela bodega Ig. Mircea a subscris 223 lei, iar personalul restaurantului din gara de nord 200 de lei.

Marii agricultori din Dolj, dnii Samuel și Moscu Beligrădeanu au donat suma de 10.000 de lei pentru flota națională.

Dl dr. Mihăilescu, medic comunal al orașului Buzău, a oferit din salariul dsale suma de lei 156.

Funcționarii publici din orasul Târgoviște au hotărât ca în ziua de 2 Februarie a. c. să se dea o mare serbare în sala de arme din acel oraș al cărei venit să fie vărsat la fondul flotei de război.

Marinarii gradele inferioare dela denozitele generale ale marinei, au depus în mâinile dnei amiral Eustafiu, pentru flota națională de război, suma de lei 785.50.

Un dar al M. S. regina Elisabeta a României. Primiți știrea că M. Sa regina Elisabeta a României a dăruit un ac de cravată cu briliante și cu inițialele M. Sale, capelmaiestrului Rudolf Lassel din Brașov.

Principesa Maria bolnavă. Din București ni-se scrie: Principesa moștenitoare a României, care în urma nașterii principelui Mircea, era sănătoasă, se află de câteva zile suferindă. Dnii d-ri Iosif Albert și Aman și Romalo, cari au asistat pe principesa Maria în tot timpul lăuziei, au declarat că principesa este bolnavă de flebită. Starea principesei s'a îmbunătățit simțitor și orice pericol pare exclus. Medicul curant a impus pacientei liniște desăvârșită și să nu părăsească patul.

Scartea Homeruleb'il-ului. Primiți din Londra următoarele: A trecut mai mult de un jumătate de an de când cabinetul actual din Anglia a prezentat parlamentului englez proiectul Home-rule, care avea să ducă la biruință lupta mai mult de un pătrar de veac a irlandezilor pentru autonomia lor. Mai mult de un jumătate de an a trebuit până când Homerule-bill prezentat de cabinetul Ascutit să fie votat de parlamentul englez. Ajuns în camera lorzilor acest proiect, primirea lui s'a lovit de conservatismul aristocrației engleze. Ieri, noaptea târziu au votat în camera lorzilor peeri ai Angliei, au refuzat primirea Homerule-billului, cu 326 voturi contra și numai 69 pro.

Renitența aceasta a lorzilor n'a putut înăbuși speranța isbândeii aderentilor Homerule-bill-ului. Pentru că parlamentul englez îl va trimite acest proiect camerei lorzilor pentru a doua și a treia oară. Și dacă lorzii nici în o a treia votare nu vor voi a recunoaște postulatele îndreptățite ale poporului irlandez, regele va avea dreptul totuși a sancționa billul contra voinței camerei lorzilor.

Astfel sancționarea Homerubillului e numai chestie de timp și autonomia irlandezilor e asigurată.

Mulțămită publică. Cu ocaziunea concertului din Alba-Iulia dat de corul mănăstirii rom. gr. cat. în 19 Ianuarie st. n. (ziua de Bobotează) a binevoit a suprasolvi și a-și rescumpăra bilete următorii domni:

Virgil Vlad apotecar, Dr. A. Fodor medic

câte 1 cor., V. Stioica, Petru Roșca câte 80 fil., Ioan Pop adv., Dr. I. Marcic adv., Anghel Roșca arhitect, N. Pleșa câte 4 cor., Ionel Pop 3 cor., Dr. F. Bontescu, I. Cacovean comptabil, Andreas Zachel, Iosif Rusu, Romul Muntean, Sabin Solomon, Avram Oarga, I. Socaciu, S. Micu protopop, P. Cadar, Emödi Iános, N. Nemeș și Abs. Bistrițan câte 2 cor., Ioan Gerasim, G. Domșa, N. Drimbărean, A. Putici, N. Hofman, Alex. Roșca, Iosif Grosă, Petru Graur ctăe 1 cor., V. Stoica, Petru Roșca câte 80 fil., cărora și pe aceasta cale li-se aduce mulțămite.

Incasările acestei petreceri au dat suma în total 582 cor., din care subtrăgându-se spesele, a rămas un venit de 302 cor., iar la consultarea comitetului s'a dăruit fondului ziaristilor 25 cor. din acest frumos venit. — Alba-Iulia, Ianuarie. Pentru comitet Mihai Hurducăciu inv. și dirigent.

Comitetul „Ligei culturale” Huși felicită pe Enver-bey. Comitetul „Ligei Culturale” din Huși a trimis eroului național al Turciei Enver-bey următoarea telegramă:

„Ferice de țara care în vreme de primejdie publică are un asemenea fiu: ea își va salva onoarea națională care valorează mai mult decât însăși ființa țării. Poporul român împreună cu toate popoarele civilizate privesc cu admirație spre persoana și spre eroicul d-v., patriotism. Veacuri după veacuri vor trece și toate popoarele cari își vor crește generațiile lor în iubirea de neam și de țară, vă vor avea mereu ca pildă strălucită”.

Permișiunea de căsătorie pentru obligații la serviciul militar. Până acum după lege orice tânăr obligat la serviciul militar a fost împedecat a se căsători înainte de a fi satisfăcut acestei obligațiuni. Ceice voiau să se căsătorească înainte de acest timp aveau să-și ceară concesiune specială dela ministerul honvezilor. O ordinațiune a ministerului de honvezi, pe baza noiei legi militare sistează acum până la o nouă dispozițiune legală oprește amintită începând dela 1 Februarie 1913, așa încât dela acest termen tinerii se pot căsătorii și înainte de a-și fi satisfăcut îndatorirea de soldați fără concesiune specială. Mai ales în interesul populației noastre românești din părțile bănățene această dispozițiune va fi cea mai bură armă în mâinile preoției noastre pentru combaterea concubinajului.

Incident între Români și Bulgari în jud. Tulcea. Primarul comunei Căsimcea din județul Tulcea, raportează parchetului că supușii bulgari C. Cătarofi, Sava Dincefi, Iordan Pincea și Petru Camalarofi, pe când se aflau aseară la o nuntă au provocat un scandal, spunând că dacă nu sunt la Ceatalgea, vor face Ceatalgea între populația română din acea comună. Agitatorii cu greu au fost domoliți de șeful postului de jandarmi. D. magistrat stagiar A. Filip a delegat pe subprefectul plășei Istru a face ancheta.

A fost chemat la instrucție comerciantul Bogdan Panofi, acuzat de insulte grave aduse la adresa țării. În urma cercetărilor făcute aface-rea a fost trimisă la parchet, spre a se deschide acțiune publică.

Un colier de 25.000. Poliția pariziană caută pe autorul furtului unui colier de 25.000 lei, șterpeli în următoarele împrejurări. O doamnă, Faucon, își propuse într-una din serile din urmă să meargă la cinematograful. Se sui în tramvai, apoi o luă pe jos și când ajunse acolo și-și scoase blana, constată că-i lipsește colierul dela gât. L'a pierdut sau i s'a furat? Nu se poate preciza. E adevărat că ea și-amintește c'ar fi fost puțin împinsă de un domn la scoborârea din tramvai. Colierul se compune din 19 perle din cele mai frumoase, atârnă 191 grame, are 37

centimetri. E drept că se cam cuvin atari lecții cocoanelor cari se duc la cinematograful cu bijuterii de 25.000 lei!

Groznică clocnire de vapoare. Din Lehavre vine știrea că în largul mării în dreptul capului Lahague steamerul Phryne venind din Algeria și mergând spre Rouen a lovit vasul cu pânze german Panyani care făcea drumul între Hamburg și Valparaiso. Panyani s'a scufundat repede. Patru oameni au fost salvați. Phryne și alți 30 de oameni din echipagiu au pierit.

Sinuciderea din turnul Eiffel. De câțva timp crește numărul celor ce se aruncă din marele turn al Parisului. Să fie ceva romantic în această sinucidere? Sau din cauză că moartea vine în aer liber? Zilele trecute o femeie în vârstă, văduvă, bolnavă, s'a aruncat de pe prima platformă. Întâmplarea a făcut să i se apuce un picior între fiarele cari se traversează ca o enormă dantelă metalică. Corpul a rămas suspendat în aer. Din nefericire lovitura i-a sfărmat șira spinării; biata femeie a murit fără să fi ajuns la pământ. Lumea, strânsă jos, a privit cu groază cum s'au căznit un ceas oamenii turnului ca să scoată cadavrul din dantela de fier.

Proces zdravăn. Jurații Seniei au de judecat procesul „bandei sinistre”, adică al bandiților anarhiști cari ucideau funcționari de bănci, polițiști, proprietari, etc. și apoi dispăreau în automobile furate, de unde porecla de bandiții în automobil” la cinematografe. Sunt 21 acuzați, 150 martori ai acuzații și 150 în descărcare. Se vor pune juraților 567 întrebări... Procesul va ocupa 16 ședințe: 4 pentru interogatori, 6 pentru martori, 1 pentru rechizitoriul, 3 pentru pleoarii, 1 pentru dețberarea juraților. Din cauza numărului lor, acuzații neputând încapa pe banca respectivă, li s'a făcut cușcă specială.

O premiare senzațională. Academia de științe din Petersburg a acordat marele premiu „Achatow” savantului Lukashevici pentru opera sa în trei volume „Viața inorganică a pământului”. Această premiare a produs o senzație extraordinară. În adevăr Lukashevici care e un mare savant este în același timp și un vechiu terorist. El a luat parte la uciderea țarului Alexandru II în 1881. După asta a stat pește 20 de ani în fortăreața dela Schusselburg și nu și-a recăpătat libertatea decât prin amnistia din 1905. Indrăsneala academiei rusești de a premia pe un om cu un asemenea trecut a nimit pe toată lumea.

Memoriile lui Abdul Hamid. Revista germană „Nord und Süd” care adesea a publicat cea dintâi chestiuni politice remercabile, va începe publicarea memoriilor sultanului detronat Abdul Hamid. „Le Temps” publică cu anticipație câteva extrase.

În cel dintâi Abdul Hamid spune că preferă pe Germanii Francezilor și că împăratul Wilhelm e din aceia, cari îl pot convinge ca să-și dea toată simpatia Germanilor, căci e un om în care poți să ai încredere și pe care trebuie să-l iubești. Germanul prin caracterul său se apropie de Turc, căci e domol, greoi, credincios și onest și lucrează cu sârguință și continuitate. Francezul e foarte studios, dar își risipește forțele în politică. Francezii pot să opună perseverenței germane facultățile lor de entuziasm, dar ele sunt un foc de paie.

În cel de al doilea extras fostul sultan spune că a venit vremea să se pună capăt influinței germane și denunță planul lui Wilhelm al II-lea de a crea în Asia mică o operă de influință germană. Sultanul nu s'ar opune activității germane în Anatolia, dar nu admite colonizarea germană pe linia căei ferate Bagdad.

În sfârșit, un al treilea extras vorbește de Tripolitania și susține că Italienii voiau să dea Turciei 54 milioane de lire ca să treacă această provincie sub protectoratul Italiei.

Abdul Hamid era de părere că e mai bine să se primească banii decât să se aștepte ziua când Italia va lua Tripolitania prin violență. De altfel Italienii nu o vor ocupa ușor, spun me-

morile
primit
trebui

Spir

restean
teor și
vre-o d
funcțon
nu prea
nici pe
mai gă
grozav
veche.
făcându
recare.
întâmpl

Spir
univers
dela mi
roul de
biroul l
cior pe
cea un
steaptă

Hare
ționar c
puns ne

— T
— C
— I

Se t
pilă d'a

— S
să iau l

— E
Dar
— F
— F
— N

— C
sunt? A
Haret c
într'ade

— E
telegi d

— D
dei, ma

lucru. T
numele
de prim

Haret l
mandat
ret a pr
diția ca

x In a

tori tam
vicațafu
g diplome

ciova și

turi, jet
mentul b
solide. L

mele, pen
asigurare

prodarea
nu se po

lucrări d
preturi f

Rog bine

x Sch

public, c

am muta

public va

felul de

femel, p

Cu st

tiicii de

și întrep

sorbitoar
Andrássy

x Dia

ire, arin

Contani,

stă boală

diabet, c

trebuinte

Această

stuirea ș

morile, căci dacă se răscoală Senuşii, cari au primit arme şi tunuri din Turcia, Italianii vor trebui să facă un războiu grozav de sângeros.

Spiru Haret şi Mogâldea. Într'un ziar bucureştean cetim următoarele: La ministerul cultelor şi instrucţiunii publice se mai găseau acum vre-o douăzeci şi cinci — treizeci de ani, câţiva funcţionari vechi, rutinari cari nu prea munceau, nu prea cunoşteau regulile buneii cuviinţe şi unii nici pe ale cinstei. Mogâldea pe care eu nu l-am mai găsit în slujbă la 1893, era om cinstit, dar grozav de tembel, îndărătnic şi om de şcoală veche. A scris şi Duiliu Zamfirescu despre el făcându-i un minunat portret într'o revistă oarecare. Azi e mort şi putem şi noi povesti o întâmplare nostimă cu el.

Spiru Haret, era p'atunci numai profesor universitar şi avea un mandat de leafă de luat dela minister. În acest scop s'a prezentat în biroul de unde se liberau mandatele lucrate, în biroul lui Mogâldea care şedea picior peste picior pe scaun şi fuma. Nainte, pe masă, strălucia un frumos covrig cu susan, cald şi care aşteaptă să fie ronţait de proprietarul său.

Haret, foarte reverenţios a întreat pe funcţionar despre mandatul său. Mogâldea i-a răspuns nepăsător:

— Trebuie să fie în maldăru-ăla de hârtii...
— Care maldăr?

— Ia, ăla dă colo.

Se uită Haret şi văzu un teanc înalt cât o pilă d'a lui Volta:

— Sunteţi buni să mi-l liberaţi căci voesc să iau banii chiar astăzi dela finanţe?

— Ei, lesne la d-ta!

Dar trebuie să aştepti vr'o trei-patru zile...

— Pentru ce?

— Până io veni, domnul meu, rândul.

— Nu-i vine rândul azi?

— Grea afacere! Nu vezi ce de mandate sunt? Al dtale e cel din urmă, tocmai ios de tot. Haret ceru voe să-şi caute mandatul şi-l găsi într'adevăr, tocmai la urmă:

— Eu voesc să-mi iau mandatul astăzi... înţelegi d-le Mogâldea?

— Dacă voeşti, atunci ia un scaun, la un condei, mai ia şi condica aia de colo, şi pune-te pe lucru. Trece toate hârtiile cu numărul lor, cu numele celui în drep d'a primi banii, cu sumele de primit, până ajungi la mândăţelul matale. Haret l'a ascultat, i-a trecut în condică toate mandatele până a ajuns la al lui. A doua zi Haret a primit postul de secretar general cu condiţia ca să dea afară pe Mogâldea.

„Sculptor român”.

x **In atelierul Ioan şi Aurel Cotărlă** sculptori tamplari şi auritori etc în Oraviţa-română (Oraviţafalu, Krassószörény megye) premiaţi cu medalii şi diplome dela expoziţiile din Bucureşti, Sibiu, Panciova şi Lugoj, se lucrează: Iconostase (temple) fronturi, jeturi, rîpde, chivote etc. adică întreg aranjamentul bisericesc, în orice stil şi cu preţuri absolut solide. La dorinţă pot veni la fata locului, pe spesele mele, pentru deplina înţelegere asupra lucrărilor. Spre asigurare nu se cere înainte nici un ban, până după predarea lucrului: un favor, ce dela maestri străini nu se poate avea: La cerere servesc cu atestate dela lucrări de până acum. Se capătă chivote şi rîpde cu preţuri foarte reduse, să se ceară de probă desemnări Rog binevoitorul sprijin românesc. (Co 486—26)

x **Schimbare de local.** Aduc la cunoştinţa on public, că prăvălia mea din bulev. Andrassy nr. 15 am mutat-o în acelaşi bulevard nr. 16, unde on public va găsi un asortiment mult mai bogat de tot felul de articli. Mare asortiment de reticule pentru femei, pielării şi alte cadouri de Crăciun.

Cu stimă: **Hegedüs Gyula**, prăvălie de perii, articlii de toaletă, parfumuri, articlii pentru barbieri şi întreprindere pentru împrumutare de maşini absorbitoare de praf. Telefon 506 Arad, bulevardul Andrassy nr. 15. He. 608

x **Diabetica** este o tulburare serioasă în mistuire, arinul având continut de zahăr. Profesorul Contani, ce în conferinţele lui spune despre această boală următoarele: „Pacienţii mei suferinzi de diabet, cari sunt supuşi unui tratament strict, întru buintează cu succes apă amară „Franz Iosef”. Această apă bună pe nemăncate, ameliorează mistuirea şi înlocuieşte complet apele de Karlsbad.

De aici urmează, că astfel de suferinzi pot economisi cheltuielile pentru băile scumpe, şi prin folosinţa apei amare „Franz Iosef” acelaşi rezultat îl pot obţine şi acasă. Această renumită apă amară se scoate din cel mai curat şi mai vechiu izvor din Buda, se pune în sticle noi şi nefolosite. De vânzare în băcăniile mai de seamă, precum şi în drogherii şi farmaciile din toate ţările, unde a străbătut cultura. Păziţi-vă de înşelătorii! — (H. 821.)

Bibliografie.

O revistă nouă:

„Românismul”.

Trei profesori binecunoscuţi, cari au un rol în mişcarea naţională, au decis să publice o revistă, al cărei prim număr va avea în frunte apelul ce-l reproducem mai jos.

Apelul explică menirea revistei.

Abonamentele: 10 lei pe an, iar pentru învăţători şi preoţi de sat 5 lei, se pot trimite de pe acum la administraţia revistei „Românismul”, str. Italiană 31, Bucureşti.

Revista va apare la 1 Februarie 1913.

Indemnăm publicul să sprijinească călduros această revistă, care va răspunde unei nevoi simţite.

Iată şi apelul ei:

A P E L

„Românismul” se înfăţişează — de început în forma modestă a unei reviste mici; are însă conştiinţa că va fi de folos ţării şi neamului; şi de aceea îndrăzneşte să ceară lumii ajutor material şi moral, pentru ca să poată trăi cu cinste şi să lupte fără preget. În raport cu ajutorul dat „Românismul” îşi va mări formatul, va spori paginile sale şi va înmulţi problemele cu care se va ocupa, încercând să devie o oglindă a vieţii româneşti de pretutindeni.

Din revista noastră vor lipsi toate fantaziile care nu pot trece drept urmări posibile, imediate sau apropiate ale stărilor reale, dela care orice acţiune culturală sau politică trebuie să pornească. Studiul faptelor bine controlate şi chibzuirea nepripiată a importanţei lor ne vor ajuta să fim, în naţionalismul nostru, realişti.

În fondul faptelor şi mişcărilor vom căuta cu zel energiile care se manifestă în ele; vom calcula mărimea lor, le vom cerceta efectele şi le vom striga şi din parte-ne: „Înainte, spre glorie!” sau: „Înapoi, satano!” Pentru că așa ni-se pare că astăzi noi de nimic nu avem mai multă nevoie decât de această cântărire a năvalnicilor energii, care din viaţa noastră au făcut, în toate regiunile româneşti, o viaţă bogată în lupte, dar şi în răniri netrebuincioase. Cu fericire vom arăta pe oamenii reprezentativi, în care energiile saltă sus şi devin povăţuitoare de conştiinţe; cu vorbă cumpătată şi îndurerată vom arăta şi pe cei ce nu sunt nici necesari propăşirii, nici vrednici de onoruri. Vom prinde lumina stelelor naţiunii şi o vom arăta şi altora.

Graniţele până unde bat luminile lor sunt largi. Acestea trec dincolo de munti înalţi, bat peste ape late. Mulţi ochi le caută lucitori de bucurie, multe piepturi se mişcă de simţirile ce li-se aţită. Să trimitem deci pretutindeni numai cuvinte drepte şi curate, pentru ca nădejdea să sporească şi să nască numai fapte bune, pretutindeni!

Să nu ni-se ceară însă un program. Noi nu suntem şi nu vom fi un partid. Noi suntem numai un glas al sentimentului naţional, un ecou al mişcărilor româneşti adunate împrejurul Carpaţilor. Noi îi vom asculta pe toţi, dar vom urma numai pe cei buni. Vom avea — să nu se îndoiască nimeni — şi curajul propriei păreri, propriei alegeri, propriei fapte, care nu va mai imita: Vom încerca să şi conducem sentimentul public căutându-i expresia cea mai sinceră şi alegând mijloace eficiente pentru luptele naţionale.

Ne înfăţişăm lumii într'un timp în care la sudul României noastre se sfârşeşte un războiu extraordinar de barbar şi în care alt războiu greu — şi poate sfânt — ameninţă să înceapă la nordul ei. Suntem deci datori să privim cu sete ce lucrează

toţi vecinii noştri, cel de-aproape şi cel de departe, vecinii de graniţe şi vecinii de interese, pentru ca să ştim lămurit ce puteri de-ale lor izbucnesc în tratate economice şi diplomatice, în vorbe parlamentare şi militare, în gesturi regale şi împărăteşti. Mai mult decât oricând, suntem astăzi datori să facem şi politică externă: politică de orientare, căci pe cea activă, ţara a lăsat-o numai în grija câtorva bărbaţi cari rar vorbesc, deşi mulţi Români i-ar înţelege cu ușurinţă şi i-ar sprijini, după vremi, cu tăcere cuminte sau cu explozii patriotice.

Aici se sfârşeşte apelul nostru şi începe scrisul. Simpatia lumii este singurul noroc ce ni-l dorim.*)

V. Arion,
profesor

V. Pârvan,
profesor

la universitatea din Iaşi

la univ. din Bucureşti

G. Bogdan-Dulcă,

profesor la liceul „Mihaiu-Viteazul” din Bucureşti.

A apărut revista pentru literatură, artă şi ştiinţă „Luceafărul” nr. 2. 1913, cu următorul cuprins bogat şi variat:

Oct. C. Tăslăuanu: Români şi Ungurii. Maria Cunţan: Triole, poezie. Veniamin Negru: Un ban nou. I. N. Pârvulescu: Nopti de toamnă, poezie. I. Agârbiceanu: Arhangeli, roman. Ecaterina Pitiş: Cântec, poezie. Cronici: R.: Un exemplu pentru Mărkvicka. (*): Mişcarea cooperativă. Insemnări: Armistiţiul literar. Literatura de Crăciun. Un început de polemică literară. O propunere. Slavii de sud. Votul universal. Martirii şcolii secundare. Păcatul. Tolstoi şi Rubinstein. Centenarul lui Gr. Alexandrescu. Ion Maiorescu. Icoane sfinte. — Pošta redacţiei. — Bibliografie. Ilustraţiuni: I. Mărkvicka: Sâmbăta mortilor. Prinţesa Maria Luisa a Bulgariei, în costum vechiu de domniţă bulgară. Portretul regelui Ferdinand al Bulgariei. Turc fumând. Nuntă ţărănească bulgară. O mireasă bulgară din jurul Sofiei. Tîgănci. Jocul naţional bulgar „Raceniţă”. Păstorita. Cap de studiu. Păstor de capre. Jertfa (Corbanul) dela Sf. Gheorghe.

La „Librăria Tribuna” se află de vânzare următoarele cărţi:

Acaftist, leg. în os cu medalie cor. 4.—
Acaftist, legat în os alb cu cruculiţă cor. 10.— în piele brună, moale cor. 10.—
Micul Mărgăritar sufletesc legată cor. 0.50.
Mărgăritarul sufletului. Carte de rugăciuni şi cântări, legată cor. 1.—
Mărgăritarul sufletului. Legată în pânză cor. 1.60.
Mărgăritarul sufletului, legată în piele cor. 3.20. legată în catifea cor. 5.60.
Mântuirea sufletului. Carte de rugăciuni cor. 0.80.
Icoana sufletului. Carte de rugăciuni şi cântări bisericesti legată cor. 1.—
Icoana sufletului legată în pânză cor. 2.60.
Icoana sufletului leg. în catifea cor. 5.60.

*) Ziarele din provincie, cărora nu li-se va fi trimis acest apel, sunt rugate să-l reproducă.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

La 730

IN BUCUREŞTI

Laboratorul „Dr Robin”

5 str. I. C. Brătianu 5.

Director: **Dr. V. Busilă.**

ANALIZE DE SÂNGE

pentru sifilis (Wasserman),
spute, urini, fecale, (scaune)
şi orice analize medicale. ::

— **Lămuriri la cerere.** —

Un candidat de avocat român
 află aplicație imediată în cancelaria advocațională. De 831-3
Dr. Victor Delev,
 avocat în Șimleu (Szilágysomlyó).

O nouă piesă muzicală.

În curând va apărea „Val-a-moll” pentru piano, din opul „Poeme lirice românești” de Ion Harșia, bursierul „Societății teatrale” la conservatorul din Lipsca. Subscripții pentru abonament se pot face la administrația „Românului”, preț 2 cor. — După apariție exemplarele se vor trimite cu rambursă abonabilor. Ha 733

Oroloage de turn

pentru palate, aces comunale, fabrici, locuințe private regulează și aranjază mai favorabil:

Müller János

Succesorul lui Mayer Károly
 dela prima aranjare cu vapor a fabricii de oroloage din

Budapesta, VII., Tökölly-ut n-rul 52.
 (Casa proprie).

Cataloge și specificări de prețuri trimit gratis și franco.
 Nr 102-25

Dacă voți să faceți mare economie în bani

atunci necondiționat să cercetați noul magazin restaurat de haine pentru bărbați, băieți și copii a lui

Korányi Jenő, Arad,
 Szabadság-tér.

Tot aici se află asortiment foarte bogat de tot felul de ghete, pălării și articole de modă pentru bărbați
 Prețuri foarte ieftine. Ko 654

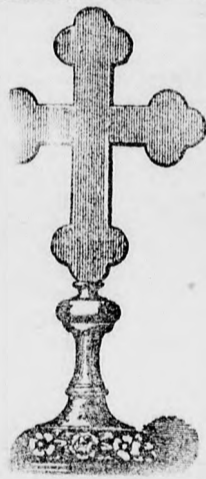
Grăbiți a vă folosi de acest prilej bun.

KUGEL KÁROLY

FOTOGRAF

TIMIȘOARA-CETATE (TEMESV.-BELV). str. Jenőfőherceg nr. 14.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriri de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți postale cu fotografii, fotografii pe porțelan pentru pietri monumentale, după orice fotografie. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.
 (K 108—)

IOSEF JIKELI

Sibiu—Nagyszeben str. Cisnădiei nr. 47.

Obiecte de bucatărie: porcelan, farfurii și blide înflorate, rame pentru icoane, globuri și lămpi; oglinzi, țigle de sticlă.

Scule bisericești: Cupă și vas de botez, potire argintate, pe dinăuntru aurite, căldărușe pentru apă sfințită, cădelniță, cruce, candelă argintate, sfeșnice de altar, candelă de perete de bronz, candelabre.

Ieftin de tot!

Catalogul gratis și franco.

(Ji 573-60)

Atelier specialist de dentistică în Viena.

CAROL BERNWIESER

Atelier special pentru dinți moderni:
 Coroana de aur, poduri, aparat de dinți.

Consultății zi nic dela 9—12 ore și 2—6 ore.
 Dumineca și în sărbători dela 9—12 ore a. m.

BRAȘOV, strada Caste ului n-rul 46.
 (lângă Hotel „CONTINENTAL”) (B. 585-80)

Să se grăbească pentru adresa corectă!

În atențiunea damelor!

Primul atelier de corsete vieneze

IOSEFINA BINDER (Bi 115-30)
LUGOJ, str. Bonaz nr. 13.

Pregătește pe lângă garanție, după ultima modă corsete dinainte drepte, cari lasă liber stomacul, dar nu exerciază nici o apăsare asupra corpului, cu toate aceste apasă în jos abdomenul.

Mare magazin de corsete și legătoare pentru șolduri, legătoare pentru piept și legătoare pentru ținerea dreaptă a corpului.

atelier pentru pregătirea corsetelor!

Cei mai convenabili atelier din sudul Ungariei.

In atențiunea băcanilor!

MORI pentru MAC
și
CUMPENE

excelente și cu prețuri moderate se capătă la fabrica

THINSZ A.

BUDAPESTA, IX. str. Liliom 50.
TI 163 60

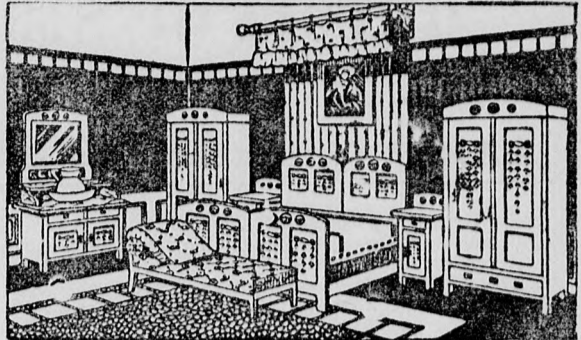
STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile
VÂRȘET, strada Kudritzner n-rul 44—46.

Cea mai renumită
mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (VERSE CZ).

Sa 118—120

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de piane excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

Cine voește să cumpere
INCĂLȚĂMINTE

fabricate în țară într'adevăr fine, comode, elegante și durabile acela să cumpere cu încredere dela

IOAN VUIA, Sătmar
(EZATMAR) Deák-tér.

(În casa lui Keresztes András).

Ține în magazinul său de ghete bogat asortat numai ghete și cioboate pregătite în țară din piele fină veritabilă cu prețuri foarte moderate, fabricate imitate nu are și marfele sale în privința execuțiunii dragălaşe sunt neîntrecute. — La dorință se pregătesc toftele de ghete și cioboate după măsură.

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Bobalna lângă Orăștie a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și desvoltați la perfecție.

Pentru vița liferată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fiecare viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurat că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere se trimite gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea noilor vii. Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna“
(A 589) Bobalna (a. p. Szászváros).

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum sunt dureri de dinți, sgârșiri, arsuri, apăsare, în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

(Ro 227—104)

Agencia principală a fabricii de mașini a căilor ferate Imp.

și reg. Mare depozit de mașini de îmblățit, motoare cu benzină, absolvoare de gaz, cu gaz, locomobile, mașini cu aburi, aranjamente pentru mori toftele de mașini și recvizite economice. *Noutate! Patent Record II, mașini de semănat, excelentă: 8 mașini combinate.*

Agencia fabricii de mașini Massey-Harris soc. pe acții în

TORONTO (America-nordica), pentru legarea snopurilor, mașini secerătoare, aparate pentru cositul ierbei, tăvălicuri și grăpi cu colți. *Noutate! Mașină sistem Massey-Harris pentru grebarea brezdelor combinată cu aparat pentru întorsul fânului, două mașini combinate, executate din oțel.*

Agencia fabricii de mașini FEHÉR MIKLÓS soc. pe acții

BUDAPESTA, pentru locomobilele „Record“ cu benzină, pluguri, îmblățitoare și vehicule, — pentru mănarea morilor, motoare cu benzină și olei brut și achizite pentru mașini de îmblățit, precum și aparate de tăiat pentru mori și pentru despicarea lemnului. Aranjamente complete pentru cemeră de nutrețuri.

Agencia soc. pe acții Alfa Separator

pentru toftele de mașini pentru lăptării, aparate pentru răcirea untului, vase pentru lapte, aranjamente complete pentru lăptării; cele mai bune aburi-toare pentru nutrețuri.

Automobile, autobusuri în orice mărime cu garanță.

Mașini pentru transportări de greutate cu aburi și benzină

Ardesie-Eternit, cel mai bun material pentru acoperit.

Schimb de orice fel de mașini de îmblățit; motoare, mașini și rechizite economice excelente.

Achizite pentru orice mașini, cu prețuri ieftine.

Reparaturile mașinilor și a rechizitelor economice se execută cu specialitate și cu prețuri foarte ieftine.

Etrou și depozit: **IOSIF LÁNYI** Brașov strada Luică 201.
Telefon Interurban: 382.

(L. 505)

Dacă suferi în dureri de stomac!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA” (purgativul de fiere) ^{a lui} SÁNDOR,

care curățește stomacul și intestinele de toate materiile nefolositoare care sunt lipite de ele și prin aceasta împiedică învierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârșiri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgâieli etc.

O sticlă costă 50 fl., 6 sticle deodată 250 fl., 12 sticle 5 coroane.

Efectul purgativei de fiere „LAXA” va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul” balsam de stomac ^{a lui} SÁNDOR

„REGENOLUL”, această esență de stomac vindecă orice soi de morhuri de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 120 fleri.

Originalul „LAXA” și „REGENOLUL” se poate afla la preparatorul original:

SÁNDOR ZOLTÁN
farmacist în Erdőszentgyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL” la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572—)

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi,
sau totfelul de reparări prompt și
cu prețuri ieftine. Expediez ieftin
rolete mecanice de pânză și trestie
- - - pentru ferestre - - -

(Fi 226—50)

FRIED FERENCZ

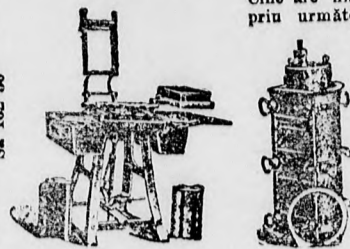
ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.

Valorizare de nisip!

Cine are nisip mult să ceară în interesul propriu următoarele cataloage și prospecte:

F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.
Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de ciment pentru lucru de mână.
B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și ciment.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

SZANTO és BECK, ingineri Fabrică de mașini pentru industria de nisip.
BUDAPEST VIII. Viola-utca 7 szám

Telefon 863.

Casa proprie.

IOAN KALLAP

Arad,

turnătorie și luminărie aranjată cu putere electrică,

își recomandă fabricatele sale pe sărbători ș. a. lumânării, turte și ecet. în acest fel.

Titorii și vânzătorii au rabat mare.

(Ka 663—)

Beius

Belénves

Librăria „DOINA”

Ne permitem a recomanda atențiunei binevoitoare a On. public românească bogatul nostru sortiment de cărți literare de toate genurile, cărți bune pentru popor, cărți de rugămintă și de economie, precum și tipăriturile advocatiale cu prețurile cele mai moderate și toate necesariile de cancelarie ca: hârtie, călmări, cerneală, creioane, tocni, penite, ceară de sigilat sugativă, mape pentru masa de scris, hârtie de scrisori în cutii, apoi registre de eo tablitate în diferite mărimi, albume pentru cărți postale și fotografii, sigle cu monogram și ștampele de cauciuc și metal pentru ofiții, etc. etc.

Comenzile primite se execută cu cea mai mare promptitudine și constentiozitate. La dorință cărți achitate înainte se expediază și la America și în celelalte țări străine.

Asigurăm On. public de un serviciu afar' din cale prompt și mulțumitor și ne rugăm a ne onora cu st. comenzi.

„DOINA”

LIBRĂRIE SOC. PE ACȚII

(Beiuș)-Belényes.

16

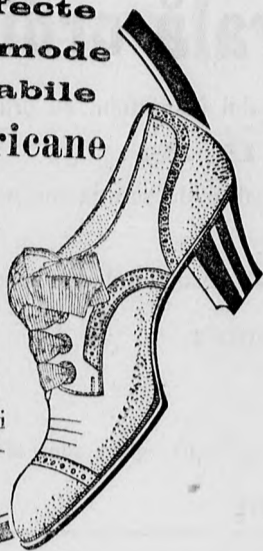
THE VERA.

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

Gesellschaft geschäft

din timpul
 modern pen-
 tru dame,
 domni și
 copii se află
 numai în
 asortimentul
 prăvăliei de
 ghetă, pălării și articlii
 de modă pentru băr-
 bați alui

Made by
 Rice & Hutchins
 Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

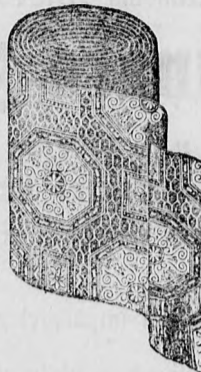
Cereți prospect!

[Bu 233]

Fără nici un obligament de a cumpăra vă prezentăm cea
 mai bună mașină a secolului prezent, cel mai nou model
 de mașină de scris

S. SMITH PREMIER

Ma 129-104

cu serisoare vizibilă, provăzută cu cordea
 duplă în două colori, rubricatoare, cu
 aparat Tabulatus, angajament complet
 de litere, provăzută cu aparat adunător.

Agenția principală pentru Ungaria-de-Sud:

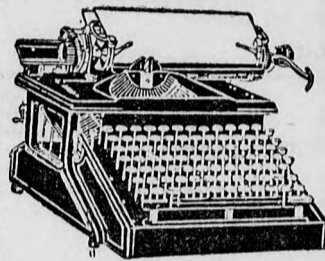
ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI SZÖ-
 NYEGHÁZ ÉS MODERN IRODABEREN-
 DEZÉSI VÁLLALAT. ::

(Primul magazin de covoare și întreprindere de aranjament pentru birouri
 din Ungaria-sudică). ::

Maitinszki Pál és T-sa

Temesvár-Belváros str. Jenő-herceg nr. 8.

Se primește orice soi de mașini
 de scris spre reparare completă,
 spre ținere în bună rânduială și
 spre curățire în baza unui legă-
 mânt anual. Lucrări de docti-
 lografie, copieri cu ajutorul ma-
 șinei dactilografice se execută cu
 prețurile cele mai ieftine. — Hec
 tografe și totfelul de rechizite
 dactilografice fabricații americane-
 engleze, cu prețurile cele mai
 :: convenabile. ::

În despărțământul de covoare se vând covoare
 veritabile de Persia, Smirna și totfelul de
 :: covoare cu prețuri foarte scăzute. ::

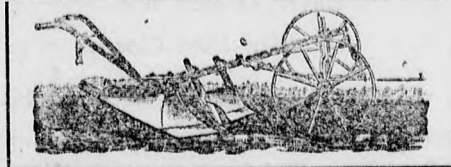
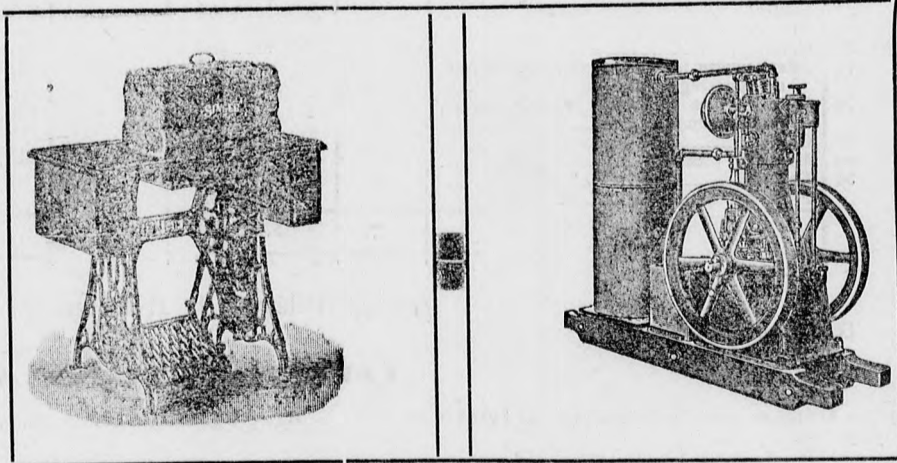
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Făbián László n-rul 5-6. Telefon nr 408.

Atrag atențiunea on. pu-
 blic asupra marelui meu
 magazin de totfelul de ma-
 șini agricole cum sunt:
 mașini de sămănat, tree-
 rat, pluguri grape, preșuri,
 și mori de struguri, ma-
 șini de cusut.

Mai departe reconstruez
 tot felul de Locomobile
 să umble singure.

„DRĂGANUL”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII BEIUȘ.

CONVOCARE.

Acționarii institutului de credit și economii »DRĂGANUL« din Beiuș sunt poftiți la a

V-a adunare generală ordinară

care se va ținea în 18 Februarie 1913 st. n. la 10^{1/2} oare a. m. în localul institutului cu următoarea

ORDINE DE ZI:

- 1) Alegerea a lor trei acționari pentru verificarea procesului verbal și de scrutinător pentru actul de alegere.
- 2) Raportul direcțiunii.
- 3) Raportul comitetului de supraveghere.
- 3) Stabilirea bilanțului, deliberare asupra împărțirii profitului curat, absolutului direcțiunii și a comitetului de supraveghere.
- 5) Modificarea §. 4 din statute.
- 6) Alegerea alor 6 membrii în direcțiune în vârtutea § 35 din statute.
- 7) Eventuale propuneri.

Beiuș, la 17 Ianuarie 1913 st. n.

DIRECȚIUNEA.

Bilanțul, Contul Perdere și Profit, Raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghere sunt afișate în localitatea institutului și le poate controla ori cine.

Debit				Contul Bilanț				Credit			
65	Cassa		7612	88	1	Capital social		360000			
81	Giro-Conto		2645	55	39	Fondul de rezervă		6291	*)		
72, 73	Cambii	1473662			48	Fondul de penziune		10090	**)		
	Descrieri	3916	1469746		60	Depuneri		468035			
18	Credite ipotecare		5685		69	Reescompt		712247			
52	Credite personale		10401		66, 71	Depozite de casă		11367	02		
41, 53, 67, 84, 86, 89	Cont-curent		100137	99	46, 63, 82	Dividende neridicate		622			
28	Efecte		16500	2)	35	Interese transitoare		25636			
50	Realități:					Profit net		37290	87		
	Casa din Ceica	24000									
	Casele din Beiuș	23000									
	Intravilanele de la gară	8000	55000								
54, 83	Realități de vânzare		7638	25							
24	Mobilier	2050									
	Descriere	550	1500								
42, 68, 76, 85, 87	Diverși debitori		1594	22							
	Interese de reescont anticipate		9118	50							
			1687578	89				1687578	89		

*) Acțiunile dela »Magyar Pénztárszövetkezeti Hitelbankja« total descrise

*) Cu dotațiunea anului acestuia se urcă la 68000— cor.

**) Cu dotațiunea anului acestuia se urcă la 13090— cor.

Debit				Contul Perdere & Profit				Credit			
79	Interese de depuneri		22880	52	38	Profit transpus		814	84		
55	Interese de reescompt		51928	02	61, 62	Interese de cambii	146758	25			
45	Interesele fondului de rezervă		2962		58	Interese de Cont-curent	4412				
57	Interesele fondului de penziune		480	44	9	Interese de credite ipotecare	496	30			
82	10% dare după depuneri		2288	05	77	Interese de credite personale	720	40			
33	Contribuțiuni		9837	77	15	Int. reșe de întârziere a acționarilor	128				
78	Salare pentru funcționari, direcțiune și com. de supraveghere		16940		43	Interese după efecte (scutite de dare)	520		158034		
75	Spese curente (tipărituri, revizite, încălzit, luminat etc.)		7008	09	42	Profit din vânzarea olanelor			1202		
29	Chirie		834		80	Venitul imobilelor (darea plătită)			890		
44	Marce de prezență		178		74	Provizioane			1039		
54	Descrieri		4466		90	Din pretenziuni descrise s'a încasat			112		
	Profit net		37290	87							
			157093	76				157093	76		

Beiuș (Belényes) la 31 Decembrie 1912.

Dr. Ioan Clordaș m. p.
director-executiv.

Ioan Petra m. p.
comptabil.

DIRECȚIUNEA:

Alexandru Gera m. p. Coriolan Ardelean m. p. Dr. Augustin Ciavici m. p. Dr. Ioan Iacob m. p. Vasiliu Papp m. p.
 George Ardelean m. p. Gavril Cristea m. p. Dr. George Mureșan m. p. Dr. Constantin Popovici m. p.
 Vasiliu Cartișlu m. p. Dr. Ioan Clordaș m. p. Dr. Coriolan Pap m. p. Sever Selagian m. p.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Subsemnatul comitet am examinat contul bilanț și contul-perdere și profit, și le-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

Ioan Ienure m. p. Dr. Victor Fildan m. p. Miron Papp m. p. Petru E. Papp m. p. Corneliu Palladi m. p.
 George Păpuca m. p. George Păpuca m. p.

Revizut și aflat în ordine:
Ioșif Diamandi m. p.
Revizor expert al »So idaritătii«.